

Sărăcia populației de etnie rromă

Sărăcia poate fi privită din numeroase unghiuri, fațeta principală a acestui termen își are rădăcinile adânc înfipte în relațiile bio-psiho-sociale ale individului.

Din punct de vedere social, sărăcia o putem defini ca fiind acel fenomen în care individul sau grupul din care face parte (familia) nu are potența necesară atât intelectuală cât și economică de a-și satisface nevoile primare astfel situându-se pe o scară socială inferioară.

Fiecare individ este înzestrat de la natură cu un bagaj genetic, cu un potențial intelectual. Încă de la naștere acest bagaj începe să se manifeste în diferite moduri reacționând diferit în funcție de context.

Pe parcursul vieții capacitatea intelectuală și aptitudinile încep să schimbe și să modeleze ființa umană dându-i o personalitate cu care să interacționeze cu mediul schimbându-l și modelându-l după propriile nevoi.

Capacitatea lui de adaptare la mediu, interferențele care au loc la nivel social poate crea un tablou care să reflecte poziția socială a individului, relații pe care individul prin abilitățile sale le sintetizează, le ierarhizează în funcție de nevoi, principii și primordialitate.

Dar se știe că lucrurile nu stau întodeauna așa, gradul de inteligență al individului nu poate de unul singur să joace mai multe roluri, chiar dacă individul este destul de inteligent nu putem afirma că el nu poate fi sărac, dinpotrivă el poate conștientiza faptul în sine dar dacă nu există acea motivație intrinsecă de a se desăvârși ca individ el se poate complăce în situație rămânând un latent social.

Societatea la rândul ei prin politica pe care o duce ar trebui să creeze șanse egale fiecăruia, dându-le posibilitatea de a trăi și a-și conduce propriul destin prin intersecții de legi și norme sociale care să producă acel efect de bunăstare întregii populații.

Sărăcia este un fenomen des întâlnit. Peste tot în lume există țări sărace care au bogății dar și țări bogate care își au săracii lor, astfel nu putem avea un etalon al sărăciei și nici nu există un termen de comparație în interiorul ei, în esență putem însă afirma că socialul este principala componentă pe care o putem compara, astfel nivelul de sărăcie (în cazuri particulare) dintr-o țară bogată, probabil că s-ar afla pe un alt nivel social-ierarhic față de o țară săracă, cu alte cuvinte țările sărace au săraci autentici (vezi Somalia).

Sărăcia, ca și bogăția, sunt fenomene instabile și greu de definit în studiile longitudinale fiecare individ având suișuri și coborâșuri, succese și insuccese fenomene care nuanțează viața de zi cu zi a individului, în funcție de cum percepe realitatea, în funcție de relațiile cu ceilalți de abilități, inteligența și creativitatea, individul poate găsi breșe și căi care să-i asigure condițiile necesare de a duce un trai decent atât pentru propria persoană cât și a familiei din care face parte.

Ținând cont că omul în primul rând este înaintea de toate o ființă socială el acționează și reacționează în funcție de feed-back-ul pe care îl primește din exterior calitatea acestuia face ca în timp individul să-și creeze propriile strategii de gândire, să poată discerne iar cu timpul să aibă putere anticipativă vis-a-vis de informația nouă primită astfel putând găsi soluții optime, în timp cât mai scurt, care să-i asigure succesul și să se îndepărteze cât mai mult de fenomenul numit sărăcie.

Sărăcia, ca și bogăția, metaforic putem spune că se "învață"; depinde de educația care ți se dă, de nivelul de socializare a grupului din care faci parte, de condițiile de trai care ți le oferă grupul, în procesul propriu de educație și dezvoltare, în acest caz chiar dacă potențialitățile tale biologice nu sunt foarte înalte, această diferență se poate compensa cu o bună educație și cu ajutor din partea familiei, familia fiind primul factor extern care poate interveni și care poate oferi modele de viață, privind din cealaltă latură și creionând un tablou virtual putem afirma că, chiar dacă potențialul este ridicat iar procesul de educabilitate este precar se poate ajunge în cazuri extreme până la genii ratate deoarece nu se găsește acel mediu propice în care individului să i se valorifice potențialul propriu astfel acel potențial să rămână latent și să nu se mai manifeste iar individul să urmeze modele greșite și să ajungă în acea situație în care în mod paradoxal ar putea să răzbească în viață dar nu va putea deoarece i s-a cristalizat o mentalitate urmând acele modele.

Motivațiile puternice a unora și lentoarea altora pot crea acele dezechilibre profunde în care oamenii în toată splendoarea lor se împart în bogați și săraci.

Din păcate în orice societate oricât de avansată sau de decăzută ar fi, manifestările comportamentale sunt preponderent aceleași. La noi în țară sărăcia din rândul comunităților de rromi se datorează mai multor cauze, ce au anumite consecințe, uneori destul de dramatice. Marginalizarea, excluderea, sărăcia gravă, discriminarea – reprezintă atributele dominante care caracterizează comunitățile de rromi .

Prezenți în spațiul istoric românesc de la sfârșitul secolului al XIV-lea, rromii au ocupat un rol subordonat, nu însă și neglijabil în evoluția Țărilor Române, apoi a României până în zilele noastre, când se impun ca preocupare majoră pentru societatea românească.

Dacă în Evul Mediu rromii din Țările Române au fost privați de libertate, fiind confundați cu robii, în Epoca Modernă, respectiv în a doua parte a secolului al XIX-lea, factorii politici ai timpului vor soluționa această problemă prin adoptarea unui șir întreg de măsuri care au însemnat scoaterea diferitelor categorii de rromi din vechea lor condiție socio-juridică și transformarea lor în oameni liberi.

Cel de-al Doilea Război Mondial aduce cu el și soarta tragică a țiganilor, ca urmare a problematicii etnice și rasiale din România acelor timpuri. Astfel, antisemitismul acelei perioade s-a manifestat prin deportarea țiganilor în Transnistria și, anterior ei, închiderea acestora în lagăre de concentrare, în ghetouri și în lagăre de exterminare, alături de evrei.

În timpul regimului comunist un procent important de rromi nu mai vorbea limba rromani, fiind deja asimilat. Asimilarea populației minoritare în România a fost dificilă. Cea mai eficientă politică de asimilare a fost cea educativă, prin care învățământul era obligatoriu. Astfel, copiilor rromi li se ofereau aceleași șanse ca și celorlați copii, mulți beneficiind de educație elementară. Politica de asimilare a rromilor, promovată în România n-a fost una elaborată și nu a cunoscut excesele din unele țări, unde copiii rromilor au fost ridicați de la familiile lor și crescuți în instituții de stat, au fost distruse satele rromilor, ca în Ungaria sau a fost încurajată sterilizarea femeilor care aveau mai mult decât un anumit număr de copii, așa cum s-a întâmplat în Cehoslovacia. În România rromii au fost tratați ca o minoritate socială care trebuia integrată în noua organizare economică și socială.

În contextul aderării la Uniunea Europeană, în România continuă adoptarea în cadrul legislativ a ordonanțelor de urgență privind îmbunătățirea situației rromilor și aplicarea reglementărilor europene în materie de minorități. De asemenea, prin înființarea Agenției Naționale pentru Rromi se urmărește eficientizarea strategiei de îmbunătățire a situației rromilor, etnie aflată în dificultate din punct de vedere social și economic, confruntată cu o sărăcie severă și reducerea decalajelor de orice natură față de populația majoritară.

Tot în această direcție, se întocmesc programe naționale destinate persoanelor de etnia rromă, având ca scopuri ameliorarea imaginii de sine a acestora, dezvoltarea unei culturi profesionale de colaborare cu școala, stimularea dialogului intercultural, crearea unor parteneriate active în comunitățile cu populația rromă.

Fenomenul cronic și regretabil, neparticiparea copiilor rromi în sistemul formal de educație, a fost un fenomen neglijat. Cauzele acestui fenomen sunt pe cât de numeroase, pe atât de complexe. Neîncrederea manifestată de rromi în populația majoritară, în normele și instituțiile acestora nu reprezintă un moft cultural, ci o experiență istorică tragică cu reverberații și repercursiuni până în prezent. Pornim de la principiul că dacă nivelul de dezvoltare generală a unei societăți este scăzut sunt foarte importante satisfacerea trebuințelor de nivel inferior. Utilitatea acestei teorii în domeniul educației și, în special pentru conducerea unităților școlare, nu poate fi pusă la îndoială.

Analizând modul în care populația de etnie rromă participă la educație și sistemul de învățământ din țară s-a ajuns la concluzia existenței unor puncte critice ca:

1. Gradul scăzut de cuprindere în învățământul preșcolar și post – gimnazial a copiilor de etnie rromă

2. Acces limitat la forme alternative de educație a copiilor rromi care au abandonat școala sau nu au frecventat-o niciodată

3. Numărul redus de cadre didactice de etnie rromă

4. Accesul limitat al cadrelor didactice la programe de formare continuă din școlile cu procent de peste 10% copii rromi

5. Absența sau insuficienta dezvoltare în cadrul programelor de formare a unor module care să trateze următoarele teme :

- specificul învățământului rural;
- problematica elevilor cu nevoi speciale;

- educația de tip multicultural și inclusivă;
- crearea unor competență de lucru cu adulții;
- abilități de comunicare cu membrii interesați ai comunității.

6. Lipsa unor materiale didactice, materiale de informare și documentare cu caracter intercultural

7. Slaba valorificare a meșteșugurilor specifice rromilor în cadrul ofertei de formare profesională

8. Insuficiența manualelor și materialelor auxiliare necesare predării Istoriei și culturii rromilor și a Limbi rromani.

9. Nivelul scăzut de instruire și rata ridicată de analfabetism din rândul adulților rromi

10. Atitudinea rezervată a părinților rromi față de școală și de participare la educația copiilor rromi

11. Gradul redus de implicare a părinților rromi în luarea deciziilor la nivelul școlilor

12. Lipsa de încredere a părinților rromi în rolul școlii și transferarea responsabilităților privind educația copiilor exclusiv asupra școlii

13. Deficiențe în sistemul de colectare a datelor privind elevii de etnie rromă

14. Nivelul redus de diseminare și mediatizare a rezultatelor progreselor în educație a populației rromilor

15. Lipsa unor evaluări periodice privind impactul implementării programelor destinate rromilor

16. Nivelul scăzut de coerență și continuitate a intervențiilor în educație

În acest sens aceste probleme le ierarhizăm pe 5 nivele :

a) nivelul 1 : nevoi fiziologice

- lipsa hranei și a îmbrăcămînții, a fondurilor financiare pentru susținerea copilului în școală

- lipsa mediului ambiant adecvat în care se desfășoară procesul educațional

b) nivelul 2 : nevoi legate de securitatea fizică și psihică

- lipsa mijloacelor de transport în comun pentru participare la activitățile școlare

- insecuritate fizică în cadrul școlii sau în afara ei datorită violenței manifestate atât în familie cât și în școală

- insecuritatea psihică creată datorită neputinței elevului de a se adapta la mediul școlar, sau la standardele de evaluare cerute de educatori

c) nivelul 3 : nevoia de apartenență:

- mentalități și obiceiuri (chiar religioase) ce se contrapun necesității educației în școală.

- ascunderea apartenenței la un grup social și apariția fenomenului de alienare

d) nivelul 4 : nevoia de stimă și cunoaștere:

- lipsa de stimă și interes din partea celorlalți elevi

- o înțelegere submediocră a principiilor aferente unei vieți într-o societate democratică (drepturi, obligați, independență, libertate)

- o slabă înțelegere a recunoașterii și stimei față de proprietate.

e) nivelul 5 : nevoia de autorealizare:

- grad scăzut de înțelegere și participare la procesul de împlinire, dezvoltare și creație a personalității proprii

- lipsa unei oferte educaționale care să îi ajute la declanșarea nevoii de autorealizare.

Dintre cauzele neparticipării la educație se pot aminti :

- starea precară materială și financiară – sărăcia - a familiilor din care provin acești copii;

- mentalitatea părinților sau a tutorilor cu privire la frecventarea grădiniței de către copii;

- lipsă mijloacelor de transport în comun, acolo unde distanța până la grădiniță este mare (1-5 km);

- o parte din copii sunt dați de către părinți în grija bunicilor , a căror stare de sănătate și vârstă îi împiedică să ducă copilul la grădiniță;

- desființării grădinițelor din mica comunitate a unui sat , unde nu sunt îndeplinite condițiile legale de funcționare a grădiniței;

- lipsa unui mediu ambiental corespunzător desfășurării procesului educativ (clădiri improprii, mobilier inadecvat, lipsa utilităților de bază);

- neadaptarea copilului la programul de grădiniță din cauza necunoașterii limbii române;

- lipsă de preocupare a educatoarelor în ceea ce privește înscrierea unui număr cât mai mare de copii în grădinițe prin acțiuni de informare și educare a părinților sau prin creșterea interesului copilului de a participa la activitatea din grădiniță

- în unele cazuri lipsa de profesionalism a personalului didactic angajat în unitatea școlară

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Tendința de a considera ca familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru eleii care au domiciliul la distanțe mari de școală.

Datele statistice justifică necesitatea unor proiecte care au drept obiectiv îmbunătățirea situației copiilor rromi.

- doar 20% dintre copiii rromi frecventează grădinița pentru a se pregăti pentru școală;
- 20% nu sunt înscriși la școală ;
- 30% abandonează înainte de absolvirea ciclului gimnazial;
- aproximativ 50% sunt analfabeți sau semianalfabeti

Dacă la început de an școlar se înscriu și se prezintă toți copiii rromi de vârstă școlară, nu toți se mențin pe parcurs. Se observă că, deși numărul copiilor rromi este foarte mare în unele școli, rămân foarte puțini copii până la absolvirea școlii. Copiii rromi se integrează greu în colectivitate, au tendințe de a distruge, de a pleca de la ore, au multe absențe nemotivate. Fetele începând de la 13-14 ani abandonează școala, fie că se căsătoresc, fie trăiesc în concubinaj. Mulți sunt luați de părinții lor în străinătate apoi se întorc în școală, dar numai pentru a beneficia de alocația de stat lunară. Alții sunt lăsați în grija bunicilor care, fiind prea bătrâni sau prea săraci, nu se preocupă de situația lor școlară. Cea mai mare parte a familiilor din care provin elevii au condiții de trai foarte grele sau sunt dezorganizate. Aceste familii nu pot asigura copiilor un regim alimentar rațional, ceea ce are grave consecințe asupra dezvoltării fizice și psihice, asupra stării de sănătate, nu pot asigura rechizitele necesare pentru a putea să se încadreze cerințelor școlare.

Situația copiilor rromi este una critică, majoritatea aparținând unor familii extrem de sărace. Mulți dintre ei abandonează școala datorită lipsurilor materiale, iar cei care continuă sunt deseori discriminați față de colegii lor: puși în ultimele bănci ale clasei, tratați cu indiferență, sau, mai rău câteodată, agresați verbal de către copii

sau profesori. Educarea adulților (cadrelor didactice) și a copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării constituie o prioritate dacă dorim schimbarea mentalităților.

Se urmărește sprijinirea pregătirii preșcolare a copiilor rromi, dezvoltarea abilităților necesare pentru a face față exigentelor școlare și pentru a le da astfel posibilitatea de a începe școala în condiții egale cu ceilalți copii. După asigurarea unei pregătiri preșcolare, copiii rromi, care au căpătat abilitățile de a scrie, desena, învăța, cânta, lucra împreună, obțin rezultate foarte bune la învățătură și se integrează mai ușor în disciplina școlară. Un bun început este o garanție a păstrării copiilor rromi în școală. Pregătirea preșcolară se asigură în grădinițe, dar copiii rromi au dificultăți de a veni aici cu regularitate, datorită greutăților financiare ale familiilor lor.

Integrarea populației rrome continuă la vârsta școlii, o școală căreia îi revine ca misiune promovarea printre profesorii și elevii celorlalte naționalități, valorile și cultura elevilor etnici.

De cealaltă parte, trebuie încurajată dorința rromilor de integrare și accentuat că integrarea nu înseamnă pierderea culturii tradiționale. Teama etniei rrome de diversitatea culturală ar trebui să fie înlocuită de interesul mutual și de deschiderea către schimbul de experiențe cu ceilalți.

Înțelegerea mutuală va reduce riscul discriminării și va contribui la crearea de condiții mai bune de învățătură pentru copiii rromi. Condițiile mai bune de învățare vor stimula încrederea de sine a elevilor și vor contribui la reducerea abandonului școlar - o problemă extrem de frecventă între rromi. Într-o viziune de perspectivă, ameliorarea condițiilor educaționale implică șansa unui loc de muncă mai bun, facilități pentru integrarea socială și astfel participarea în mai mare măsură la societatea democratică.

Copiii rromi care beneficiază de pregătire suplimentară și sunt înscriși în clasa I la școală au rezultate bune la învățătură și disciplină și o prezență regulată la ore. Ei au sentimentul că sunt egali cu ceilalți colegi, întrucât au cunoștințe și abilități similare.

Cadrele didactice trebuie să se implice în găsirea unor modalități de ameliorare a situației copiilor. Principalele direcții ale acestora constau în: informarea autorităților locale, a părinților rromi și a reprezentanților presei cu privire la drepturile copiilor rromi, cursuri de pregătire pentru profesorii care lucrează cu copii aparținând acestei minorități, educație preșcolară pentru copiii rromi, educație pentru

toleranță, non-discriminare, înțelegere și apropiere între copiii de etnii diferite (romani și rromi).

În final, putem concluziona că respectarea și implementarea dreptului copiilor rromi la educație constituie principala condiție pentru viitoarea îmbunătățire a situației lor și a populației de etnie rromă. Există însă multe obstacole cu care aceștia se confruntă:

- sărăcia: peste 90% din totalul rromilor din România trăiesc în condiții de pauperitate economică ;
- șomajul, disproporționat de ridicat în comparație cu alte etnii
- izolarea socială, care are drept cauze discriminarea și prejudecățile rasiste ale unei mari părți din populația non-romani, dar și tendințele anti-sistem ale rromilor ;
- analfabetismul și deficitul calificărilor profesionale
- comunitatea rromilor are una dintre cele mai ridicate rate a infracționalității
- serioase probleme de igienă (corporală, alimentară, sanitară) care oricând pot degenera în probleme medicale grave
- probleme de identitate culturală: ca urmare a politicilor eronate de desconsiderare și discriminare a rromilor, cei mai mulți dintre rromi nu își cunosc, astăzi, propria identitate, propria cultura autentică și propria istorie.

Sărăcia este un promotor al deligenței, în rândurile celor săraci se nasc vise de îmbogățire peste noapte de aici derivând majoritatea deligențelor începând de la furturi de tot felul și culminând chiar cu crima. Judecând și analizând aspectul social în care acești deligenți își duc existența putem deduce că în marea majoritate a cazurilor societatea i-a condus spre aceste fapte abominabile, lipsa protecției sociale

și desconsiderarea celor din jur face ca cei fără posibilități să încerce să echilibreze balanța socială prin astfel de fapte.